Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescă. Manuscripte nu se retrimitu!
Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare Nr. 22
Inserate mai primescă în Viena: Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulă inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIV.

„Gazeta" ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése luni 6 fl., Pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 183. Brașovŭ, Luni, Marți 20 Augustŭ (1 Septemvre). 1891.

Brașovŭ, 19 Augustŭ v.

Cunóscemŭ unŭ numĕrŭ însemnatŭ de comune românesci, carĭ— deși posedŭ șcóle confesionale susținute de ele înse-le,—suntŭ osêndite a contribui câte-unŭ adausŭ de dare de 5% și pentru susținerea unorŭ școlĭ unguresci de statŭ, carĭ scimŭ, că în timpulŭ din urmă s'au sporitŭ prin comunele românesci ca ciupercile și alŭ cărora scopŭ nu este altulŭ, decâtŭ maghiarisarea și paralisarea învĕțămêntului nostru românescŭ în șcólele poporale confesionale.

Când s'a adusŭ legea, prin care li-s'a impusŭ locuitorilorŭ câte-unŭ adausŭ de 5% pentru scopurile învĕțămêntului poporalŭ, în multe comune de-ale nóstre nea flându-se încă șcóle confesionale, s'au întemeiatŭ șcóle comunale orĭ de statŭ și astfeliu, în lipsa de șcóle proprii, adausulŭ de 5% a trecutŭ în favorulŭ acestorŭ șcóle unguresci. Ba scimŭ și casurĭ, unde au esistatŭ șcóle confesionale, dér sub cuvêntŭ, că acestea ar fi într'o privință, orĭ alta necorĕspundĕtóre, s'au înființatŭ în cósta lorŭ șcóle de statŭ și arunculŭ de dare de 5% a fostŭ luatŭ în favorulŭ acestora.

Casurĭ de asemenea naturĕ amŭ înregistratŭ la dese ocasiunĭ, dér tot-déuna ne nutria speranța, că în curêndŭ poporulŭ nostru se va reculege, își va aduna tóte puterile și se va grăbi a-și întemeia șcólele sale proprii, bune și corĕspundĕtóre legilorŭ, pentru ca astfelŭ sĕ nu mai fiă silitŭ a-și vedé banii sĕi întrebuințațĭ pentru scopurĭ streine, maghiarisătóre, ci sĕ-i întrebuințeze pentru învĕțămêntulŭ sĕu propriu naționalŭ confesionalŭ.

In multe locurĭ poporulŭ și-a și făcutŭ datorința, a întemeiatŭ șcóle proprii confesionale, le-a provĕdutŭ cu cele de lipsă și le-a dotatŭ cu învĕțătorĭ cualificațĭ; cu tóte acestea însĕ adausulŭ de dare de 5% a rĕmasŭ totŭ în folosința șcólei comunale, orĭ de statŭ, și astfeliu din sudórea poporului nostru se întrețînŭ în același timpŭ două șcóle; una proprie a lui și alta dușmană lui.

Față cu autoritățile nóstre școlare confesionale, din acestŭ punctŭ de vedere n'amŭ avé nimicŭ de observatŭ, décă amŭ sci, că și în privința acésta și-au împlinitŭ datorința: au protestatŭ, au petiționatŭ și au făcutŭ totŭ ce li-a statŭ în putință pentru a usa de dreptulŭ ce li-lŭ oferă legea, de-a elibera adecă pe poporŭ de cele 5% de dare în favorulŭ șcólelorŭ unguresci și de-a restrînge în privința acésta jertfele poporului numai în favorulŭ șcólelorŭ sale.

Vedemŭ însĕ cu părere de rĕu, că în privința acésta mare parte dintre autoritățile nóstre școlare lasă pré multŭ de doritŭ: orĭ cân'au încercatŭ încă de locŭ sĕ mijlocéscă scutirea poporului de arunculŭ de dare în favorulŭ șcólei unguresci, orĭ și décă au încercatŭ odată, orĭ de două-orĭ, neisbutindŭ cu ușurință, au lăsatŭ lucrulŭ întru atâta și astfeliu, în detrimentulŭ șcólei proprii confesionale, a rĕmasŭ și mai departe pe umerii poporului nostru sarcina nedréptă și ilegală, de a contribui din sudórea fețíi sale pentru susținerea unorŭ șcóle străine, dela carĭ numai folosŭ nu póte aștepta.

Și mai condamnabilŭ este însĕ indiferentismulŭ acelorŭ autorităţĭ școlare confesionale, dela sate mai alesŭ, carĭ de anĭ de dile privescŭ cu nepăsare la cele ce se întêmplă și, în locŭ de a se fi îngrijitŭ numai decâtŭ orĭ de-a se îngriji celŭ puținŭ acum pentru înființarea unorŭ șcóle proprii, lasă sĕ mérgă banii poporului nostru pentru șcóla și în folosulŭ învĕțămêntului străinŭ.

Trebue s'o terminămŭ odată cu apatia acésta și, pe câtŭ ne stă în putință, sĕ nu ne lăsămŭ călcațĭ în picióre chiar și din partea aceea, din care amŭ mai puté sĕ nu fimŭ călcațĭ. In specialŭ, încâtŭ privesce amintitulŭ adausŭ de dare de 5%, în comunele cu șcóle proprii confesionale autoritățile nóstre școlare trebue negreșitŭ sĕ céră cu stăruință întórcerea acestorŭ percente în favorulŭ șcólei confesionale, ér unde nu se află încă nicĭ adĭ asemenea șcóle, trebue sĕ se înființeze, cu atâtŭ mai vîrtosŭ, cu câtŭ susținerea lorŭ este în parte asigurată prin înse-șĭ percentele de dare, întrebuințate acum pentru șcólele de statŭ.

Este adevĕratŭ, că și câștigarea celorŭ mai ne'nsemnate avantagii este pentru noi împreunată cu nespuse greutățĭ, dér când interesulŭ și binele poporului dintr'o comună întrégă o pretinde acésta, nu le este permisŭ conducĕtorilorŭ sĕi de-a se subtrage dela asemenĭ greutățĭ, fire-arŭ ele orĭ câtŭ de marĭ.

CRONICA POLITICĂ.

— 19 (31) Augustŭ.

— „Agramer Zeitung", organulŭ partidului naționalŭ croatŭ, polemisândŭ cu „N. fr. Presse", care disese, că **unirea Dalmației cu Croația** ar servì numai în interesulŭ partidei lui Starcevicĭ, se esprimă astfeliu: Décă în adevĕrŭ Dalmația este de acordŭ cu cei din partida lui Starcevicĭ, atuncĭ cum este cu putință, că nicĭ în adunarea provincială dalmațiană, nicĭ în representanța Dalmației în Reichsrath, pe lângă tóte că alegerile se facŭ cu votŭ secretŭ, nu se află nicĭ macarŭ unŭ singurŭ membru din partida lu Starcevicĭ? Cum este cu putință, ca nisce bărbațĭ atâtŭ de seriosĭ commensurabilĭ, precumŭ suntŭ bărbații conducĕtorĭ ai partidei naționale dalmatine: Bianchini, Dr. Cluicĭ Dr. Bulat și alții, carĭ nu se țînŭ de partida lui Starcevicĭ, sĕ aibă conducerea în mâna lorŭ? Și precumŭ până acumŭ aceștĭ domnĭ nau turburatŭ în nu sciu ce mĕsură mare politică contelui Taaffe, astfeliu vorŭ sci ei sĕ afle unŭ modus vivendi și față cu banulŭ croatŭ și ministrulŭ-președinte alŭ Ungariei.

„Agram. Ztg." își termină articululŭ sĕu cu declarațiunea, că de când cu visita la Agramŭ, Dalmatinii suntŭ mai convinșĭ ca tot-deuna, că marea operă a uniunii naționale, sĕvîrșită prin încorporarea Dalmației la Croația numai unŭ factorŭ póte sĕ o ducă în deplinire, și acestŭ factorŭ este partida națională, care póte sĕvîrsi acéstă operă numai pe o singură basă: pe basa legei pactului.

— Din Constantinopolŭ se telegrafiază, că la provocarea guvernului bulgarŭ, Pórta a făcutŭ întrebare la guvernulŭ sêrbescŭ, că pentru ce a **concentratŭ trupe la granițele bulgare** și pentru ce a hotărîtŭ sĕ se facă manevrele tocmai la acestŭ locŭ? Pórta arătà totŭ odată, că împregiurarea acésta ar puté sĕ fiă rĕu interpretată din partea Bulgariei și prea ușorŭ s'ar puté întêmpla, ca acésta sĕ ia mĕsurĭ de precauțiune și sĕ încépă a se găti de rĕsboiu, ceea ce nicĭ de cum n'ar fi de doritŭ. Din aceste considerațiunĭ, Pórta cerù dela guvernulŭ sêrbescŭ, ca sĕ-șĭ facă manevrele în interiorulŭ țĕrei, ér nu la graniță.

— „Standard" din Londra, vorbindŭ într'unŭ articulŭ mai nou despre **atitudinea politică a Angliei**, dice, că Anglia nu s'a alăturatŭ nicĭ la tripla alianță, nicĭ la Francia, orĭ la Rusia. De cincĭ anĭ de când funcționéză Salisbury ca ministru de esterne, politica Angliei nu s'a schimbatŭ întru nimicŭ. Anglia n'a provocatŭ și nicĭ n'a încuragiatŭ națiunile Europei ca sĕ se încurce în uriașele pregătirĭ de rĕsboiu de astădĭ; ea însa-ș numai atâta miliția teritorială și numai atâta marină are, câtŭ îi este de lipsă pentru apĕrarea imperiului propriu.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

PILLONE.

Novelă, de G. Bergsoë, tradusă de Ucu Paolo.

Cu numele ómenilorŭ se întêmplă totŭ același lucru, ca și cu stelele. Ele aparŭ, lucescŭ și disparŭ; cele marĭ, ca meteorĭ lucitorĭ, cărĭ lasă o durabilă aducere aminte; cele micĭ, ca și vestitori fugitivĭ ai nopțilorŭ din Augustŭ, la carĭ trebue sĕ cercetezĭ anuarele astronomice pentru a-le cunósce mărimea, strălucirea colórei și drumulŭ lorŭ.

Cine a fostŭ Pillone? .... Da, odinióră aureola gloriei, încunjura numele sĕu, din munții Volșcicĭ până la Punta dela Licosa; fiăcare copilŭ îlŭ cunoscea, fiăcare bărbatŭ se temea de elŭ. Décă ar fi atêrnatŭ désupra légănului sĕu purpura princiară, ar fi devenitŭ unŭ erou, ca Alexandru, ca Cesar, séu ca Napoleonŭ. Acum însĕ, fiindu-i cerulŭ înstelatŭ, o ruină veche era palatulŭ sĕu, o piele de capră mantaua sa princiară, acum — dér istoria acésta ne va spune...

Locomotiva fluerà peatru a treia óră. Trenulŭ acceleratŭ, care trebuia sĕ ne ducă din tăcuta Romă la veselulŭ Neapole, se puse gâfăindŭ în miscare și în curêndŭ sburamŭ ca iuțéla unei săgețĭ peste încântătórea Campagnă, salutarămŭ culmile munțilorŭ Albanĭ, arcurile apeductelorŭ și livedile cele verdĭ, pe carĭ nisce boi îșĭ scuturau córnele lorŭ cele marĭ și priveau somnuroșĭ fășia albă a aburilorŭ locomotivei, care ca unŭ norŭ luminosŭ era mânată în josŭ cătră Campagna.

Cupeulŭ, în care mĕ aflamŭ eu, era aprópe golŭ. Unŭ preotŭ micŭ și slabŭ era tótă societatea mea. La Valmantone se urcà o părechiă tênĕră, veselă și peste totŭ elegantŭ îmbrăcată, care după costumulŭ și bagajulŭ ei de bună sémă era o părechiă de tinerĭ romanĭ de curêndŭ căsĕtorițĭ, carĭ voiau sĕ-șĭ petrécă dilele prime ale căsĕtoriei călĕtorindŭ dela Ischia la Sorrento. Preotulŭ se ghemuì mai tare într'unŭ colț alŭ cupeului pe când tinerii înfășurațĭ în mantaua largă a mirelui șopteau între dênșii și din când în când se sărutau, ceea ce făcea pe preotŭ sĕ-șĭ ascundă fața într'o carte, pe care tocmai o ținea deschisă. Eu ședeamŭ în colțulŭ alŭ treilea de unde când admiramŭ încântătórea Campagnă, când pismuiamŭ părechia fericită din fața mea, când mĕ supĕramŭ pe mine însumĭ, că de ce amŭ dormitŭ astă nópte scăpândŭ trenulŭ de diminéța și sĕ fiu prin urmare silitŭ sĕ ajungŭ séra târdiu în fericitulŭ Neapole.

Deodată ferĕstra se deschise repede și unŭ conducĕtorŭ îșĭ vîrì capulŭ înlăuntru cu strigarea laconică:

„Biletele Domnilorŭ"!

Fiă-care se tredì din visurile sale, și pe când conductorulŭ ne viza biletele, 'i adresà tinerulŭ romanŭ câteva vorbe, din carĭ n'am înțelesŭ de câtŭ cuvêntulŭ „Pillone", care fù mai de multe-orĭ repetatŭ cu órecare temere. Conductorulŭ făcù unŭ semnŭ cu códa ochiului, arătândŭ culmea munțilorŭ Volșcicĭ, de care se apropia trenulŭ. După acésta ferĕstra fù închisă și după cum credeamŭ, se făcù liniște. Nicĭ de cum însĕ! Miculŭ preotŭ, spăriatŭ, scăpà cartea josŭ și apoi cu o grabă neliniștitóre deschise o giantă de călĕtoriă, din care scóse nisce polițe murdare, pe carĭ, spre marea mea mirare, le vîrî într'unulŭ din pantofii sei cu catarama de argintŭ. Mai multŭ însĕ mĕ puse în mirare tinera păreche. Mirele se făcù albŭ ca creta și aruncà pe ferĕstră o astfelŭ de privire, ca și când ar fi vĕdutŭ dracĭ jucândŭ pe norii de fumŭ, ce-i lăsa locomotiva. Mirésa se descurcà din manta și era ocupată se desfacă din rochia ei unŭ broșŭ mare de mozaicŭ, când fără de veste căduì leșinată în brațele iubitului ei — cu unŭ strigătŭ de spaimă, care într'o clipită transformà cupeulŭ într'unŭ chaos de batiste, cutii, sticle de parfumŭ și alte mărunțișurĭ, ér pe iubitulŭ ei îlŭ aduse în culmea desperărei.

In fine locomotiva anunțà o nouă stațiune, unde ni-se pregătea o nouă surprisă. Pe peronulŭ gărei stăté unŭ șirŭ de *Bersaglierĭ* ușorŭ înarmațĭ; ușa vagonului fù smăncită și mai înainte de a ne puté da séma despre aceea, ce se întâmplà, aveamŭ în fiă-care cupeu câte doi flăcăĭ pârlițĭ de sóre, cu bărbĭ negre, carĭ cu carabinele lorŭ scurte și cu penele fălfăinde din strălucitele lorŭ pălarii de matrozi, nu ne oferiau de locŭ o priveliște linistitóre.

Erășĭ se audì flueratulŭ locomotivei și érășĭ pornirămŭ cu o iuțală mare, apropiindu-ne din ce în ce mai tare de văgăunile înguste, printre carĭ trenulŭ trecea ca unŭ bălaurŭ, aci apărêndŭ în radele sórelui, aci dispărândŭ printre crepăturile de calcitŭ ale stâncilorŭ. De

SCIRILE ḌILEI.

— 19 (31) Augustŭ.

O batjocurŭ neieitată ni-se împărtăşesce, că s'a întêmplatŭ Sâmbăta trecută cu mai mulţĭ călĕtorĭ, carĭ la gara din *Dérste, după ce şĭ scóseră biletele de călĕtoriă* pentru trenulŭ acceleratŭ dela 3 óre p. m.. ce merge spre România, *fură închişĭ cu toţii în sala de aşteptare, de unde nu fură eliberaţĭ până după plecarea trenului.* Astfelŭ au rĕmasŭ de trenŭ vre-o 15 călĕtorĭ, dintre carĭ 6 au denunţatŭ casulŭ ministrului ung. de comerciu Gavrilŭ Baross. — Aşteptămŭ acum sĕ vedemŭ, ce mĕsurĭ va lua ministrulŭ pentru curmarea unorŭ asemenĭ batjocurĭ ale funcţionarilorŭ de pe la gărĭ, carĭ la noi nu suntŭ tocmai rare.

***

Inmormêntarea solemnă a patriarchului ecumenicŭ *Dionisios V* s'a făcutŭ la Constantinopolŭ în 18 Aug. n. c.. Representanţii puterilorŭ ortodoxe urmau în mare uniformă; Sultanulŭ, Marele Vizir şi ministrulŭ de justiţiă au fostŭ represintaţĭ precum şi representanţii puterilorŭ neortodoxe, clerulŭ protestantŭ, israelitŭ şi americanŭ. Corpulŭ patriarchului îmbrăcatŭ în haine pontificiale era aşeḑatŭ pe scaunulŭ episcopalŭ şi dusŭ de preoţĭ până la eşirea din Phanar; de acolo a fostŭ pusŭ într'unŭ dricŭ trasŭ de 4 cai şi dusŭ la biserica „Balonkli“ destinatŭ înmormêntării Patriarchilorŭ. Detaşamente de cavaleriă menţineau ordinea; mulţimea era imensă. Nu s'a întêmplatŭ nicĭ unŭ incidentŭ.

***

„Numai croaţesce.“ Invĕţătorulŭ din Dravarasarhely, Glád Iózsef, ca bunŭ „patriotŭ“ ce e, a voitŭ sĕ serbeze ḑiua nascerii Majestăţii Sale într'unŭ modŭ mai desclinitŭ de cum era obicĭnuitŭ până acuma şi în acestŭ scopŭ şi-a instruitŭ şcolarii în câutece patriotice unguresci, precum himnulŭ lui Kölcsey şi altele, pe carĭ avea de gândŭ sĕ le cânte cu şcolarii în biserică în ḑiua numelui M. Sale. Preotulŭ localŭ însĕ prinḑêndŭ de vestea lucrului, tocmai pe când hiperzelosulŭ învĕţătorŭ ţinea proba generală, se presentă la şcólă şi avisă pe învĕţătorŭ, că dênsulŭ nu permite sĕ se cânte unguresce în biserică, ḑicêndŭ: *„To nije Magiarska, to je Hrvatska, ovde mora se pievati samo hrvatski“.* (*Acésta nu e Ungaria, acésta e Croaţia, aicĭ trebue sĕ se cânte numai croaţesce.*) Intêmplarea acésta érăşĭ a scosŭ din ţiţinĭ pe foile unguresci.

***

In internatulŭ Pavelianŭ din Beiuşŭ pentru cele 12 locurĭ vacante s'au presentatŭ 42 de concurenţĭ. Fiindŭ numĕrulŭ concurenţilorŭ atâtŭ de mare, Prea Sânţia Sa părintele Episcopŭ a hotărîtŭ, ḑice „Familia“, sĕ se priméscă toţĭ concurenţii gimnasialĭ, alŭ cărorŭ numĕrŭ a fostŭ 16. Astfelŭ numĕrulŭ stipendiilorŭ s'a urcatŭ îndată în anulŭ primŭ.

***

Podulŭ peste Dunăre. Lucrările construirei celorŭ două pile nouĕ ale podului peste Dunăre dintre Fetescĭ şi Cernavoda, s'au începutŭ. Nu mai suntŭ de construitŭ decâtŭ optŭ metri pentru a se termina întêia pilă.

***

Licinski prinsŭ. Foile din România aducŭ scirea, că gróza Dobrogei, banditulŭ Licinski, e prinsŭ. Prefectulŭ actualŭ alŭ judeţului Tulcea organisase o putere de soldaţĭ în tóte direcţiunile judeţului ca sĕ pótă prinde pe acestŭ tâlharŭ, care era spaima şi gróza locuitorilorŭ pacĭnicĭ ai Dobrogei timpŭ de mai mulţĭ anĭ. Comandantulŭ sergenţilorŭ din Tulcea, Iamandi Tănase, fu încunosciinţatŭ, că de câteva ḑile se află la Sarica, o localitate între Tulcea şi Isaccea, banditulŭ Licinski. In capulŭ unei puterĭ de soldaţĭ se puse în urmărire şi erĭ după améḑŭ încunjură casa lui T. Chioru în care se adăpostea Licinski. Banditulŭ prevĕḑêndŭ că avea sĕ fiă prinsŭ, s'a hotărîtŭ sĕ se apere cu arma. Elŭ fu mai întâiu somatŭ sĕ se predee de bună voiă, dér dreptŭ rĕspunsŭ descărcă arma şi omorî unŭ soldatŭ, ér pe unŭ alŭ doilea îlŭ răni, la ce soldaţii au rĕspunsŭ cu focurĭ şi banditulŭ căḑu rănitŭ. Rana lui Licinski nu presintă nicĭ o gravitate. Imediatŭ a fostŭ ridicatŭ pe susŭ şi dusŭ la poliţiă, unde după ce 'i s'a datŭ ajutorŭ medicalŭ, a fostŭ pusŭ în fieră şi arestatŭ. In 17 n. c. fu transportatŭ la Tulcea.

***

Nenorocire pe linia ferată. Din New-York se telegrafiază cu data de 28 Augustŭ n. c.: Două milurĭ departe de Stateville a căḑutŭ trenulŭ, ce venea dela Carolina de Nord, de pe unŭ podŭ într'o adâncime de 80 de urme. O mulţime de persóne au fostŭ ucise. Până acum s'au scosŭ 35 de cadavre.

***

Mórte prin acidŭ carbonicŭ. In baia din apropierea oraşului Sepsi-Szent-Görgy, se află o pesceră numită „Gözlö“, care produce oxigenŭ în stare liberă şi de aceia e folositóre pentru cei ce suferŭ de reumatismŭ. Dér decă cineva rĕsuflă gazulŭ acesta, atuncĭ móre. Deaceea pescera acésta e bine păzită şi peste nópte închisă. Inainte cu câteva ḑile către améḑĭ, pe când din întêmplare nu era nicĭ unŭ paznicŭ aicĭ, soldatulŭ Iosif Michail Para, de frica serviciului, se duse în pesceră, se trânti la pămêntŭ şi în câteva minute muri. Mai nainte de acésta beuse rachiu într'o cârciumă, unde ḑise către cârciumarŭ: „N'am sĕ mai béu în tótă viéţa mea“. Cadavrulŭ sinucigaşului fu transportatŭ în Szepsi-Szent-György.

Studenţii românĭ şi studenţii germanĭ.

Publicămŭ două scrisorĭ ale studenţilorŭ din Germania, ca rĕspunsŭ la scrisórea studenţilorŭ românĭ, în care aceştia propuneau Germanilorŭ sĕ se intereseze de causa ardeleană. Observămŭ, că décă studenţii germanĭ suntŭ nevoiţĭ numai sĕ „apróbe“ şi sĕ „simpatiseze“ cu acţiunea studenţilorŭ românĭ, causa zace în organisaţiunea asociaţiunilorŭ lorŭ şi în stările politice din Germania.

Etă acum scrisórea asociaţiunei studenţilor germanĭ din Göttingen:

Göttingen, 13 Februarie 1891.

Prea stimaţĭ Domnĭ,

La preţuita d-vóstră scrisóre din 24 Ianuarie îmĭ permitŭ a vĕ rĕspunde în numele asociaţiunei studenţilorŭ Germanĭ următórele:

De şi noi întêmpinămŭ silinţele d-v. cu cea mai mare simpatiă şi dorimŭ din inima nóstră, ca mişcarea făcută în favórea fraţilorŭ d-vóstrĕ, apăsaţĭ în Ungaria şi Transilvania sĕ créscă şi sĕ se întăréscă din ce în ce mai multŭ, totuşĭ deocamdată nu putemŭ lua o posiţiune hotărîtă, de óre-ce în asemenea lucrărĭ hotărîrea din urmă o are conventulŭ tuturorŭ asociaţiunilorŭ ale studenţilorŭ germanĭ.

Conventulŭ asociaţiunilorŭ are însĕ locŭ abia la 6 Augustŭ anulŭ curentŭ; prin urmare până atuncĭ ne este cu neputinţă de a vĕ da unŭ rĕspunsŭ precisŭ.

Aducêndu-vĕ urările nóstre cele mai sincere pentru înflorirea, creşcerea şi desvoltarea nisuinţelorŭ vóstre contra órbei tiranii, am rĕmasŭ.

Cu stimă: Preşedintele II alŭ Asociaţiunei,

H. Schraderer
st. teol.

Scrisórea Asociaţiunei studenţilorŭ germanĭ din Königsberg.

Königsberg, 5 Martie 1891.

Inainte de tóte salutările Germanilorŭ, Multŭ onoraţĭ cameraḑĭ!

La preţuita d-vóstră scrisóre din 21 Ianuarie curentŭ, subscrisa asociaţiune vĕ rĕspunde, că ea aprobă în cea mai deplină mĕsură nisuinţele vóstre, dér că ea se abţine *din principiu* (grundsätzlich) dela orĭ ce întreprinḑerĭ *politice* şi că decĭ ne silesce spre cea mai mare a nóstră părere de rĕu de a nu puté combate împreună nu voi barbaria.

Vĕ rugămŭ însĕ sĕ aveţĭ cea mai mare convingere, că avemŭ pentru lupta vóstră, începută pentru asigurarea celorŭ mai sacre bunurĭ ale naţionalităţei vóstră sipatiile cele mai călduróse şi cu acéstă asigurare vĕ trimitemŭ salutărĭ germane.

p. Asociaţiune, **Max Hassenstein.**
Cand. phil. et. stud. theol.

Demonstraţiunile Croato-Dalmatine.

Din Fiume se telegrafézá, că demonstraţiunile croato-dalmatine sĕvêrşite ḑilele acestea în Agram s'au estinsŭ şi asupra oraşului Fiume. Sosindŭ adecă la Fiume trenulŭ, ce aducea pe óspeţii dalmatinĭ către casă dela esposiţiă, Croaţii au improvisatŭ la gară o demonstraţiune. Dalmatinii au fostŭ întêmpinaţĭ cu vorbirĭ însufleţite din partea Croaţilorŭ şi între strigáte de „Jivio“ au intratŭ în oraşŭ. Sosindŭ înaintea localităţii societăţii de lectură croate „Citaonica“, demonstraţiunile au ajunsŭ la culme. Mulţimea, ce însoţia pe Dalmatinĭ, striga „Jivio“ nesfêrşite, pe când alţii — ómenĭ de-ai guvernului unguresŭ — căutau sĕ paraliseze urările Croaţilorŭ prin persiflărĭ.

Demonstraţiunile se ḑice, că le-a provocatŭ unŭ Dalmatinŭ cu numele Civandi, care la gară, după salutările de binevenire rostite de d-rŭ Barcicĭ şi de directorulŭ societăţii „Citaonica“, felicită oraşulŭ Fiume, ca proprietate croată. Din causa asta Civandi fu numai decâtŭ prinsŭ, dér agitaţiunea în urma acésta luă şi mai marĭ dimesiunĭ. Maghiarii, ce erau de faţă, strigau „Eljen Fiume,“ ér Croaţii rĕspundeau cu „Pieră Maghiarii!“ Se născŭ o confusiă şi unŭ sgomotŭ grozavŭ, încât poliţiei numai cu greu îi succese a restabili ordinea; peste nópte însĕ demonstraţiile au isbucuitŭ din nou în mai multe părţĭ ale oraşului, ba s'au întêmplatŭ chiar şi bătăi. Se ḑice, că mai mulţĭ studenţĭ croaţĭ au fostŭ răniţĭ. Au fostŭ arestaţĭ cu totulŭ 19 inşĭ, între carĭ, spunŭ telegramele, că se află şi unŭ caporalŭ de regimentŭ. La despărţire se cântară mai multe cântece naţionale şi anti-maghiare. O telegramă mai nouă spune, că înscenatorii demonstraţiunilorŭ au fostŭ mai multŭ Croaţii decâtŭ Dalmatinii.

Privitorŭ la cele ce s'au petrecutŭ cu prilejulŭ banchetului datŭ pe teritorulŭ esposiţiunei, se comunică următórele: Ca presidentŭ alŭ banchetului fu alesŭ în unanimitate deputatulŭ dr. Frank. Acesta a propusŭ, ca pe basa legei despre asociaţiunĭ, Dalmatinii sĕ organiseze societăţĭ pe întregŭ teritoriulŭ Dalmaţiei, carĭ sĕ aibă de scopŭ *uniunea Dalmaţiei cu Croaţia.* Cu ocasiunea alegerilorŭ de deputaţĭ, alegĕtorii dalmatinĭ sĕ li impună deputaţilorŭ lorŭ, fără osebire de

---

câte-orĭ ne apropiamŭ de o astfelŭ de trecĕtóre, trenulŭ 'şĭ modera iuţala, *bersaglierii* trăgeau cocoşulŭ dela puşcile lorŭ, preotulŭ se ruga şi mirésa îşĭ înăduşia leşinulŭ în braţele mirelui, pe când eu meditamŭ asupra cuvêntului *„Pillone“*, fiindcă în cuvêntulŭ acesta mi se părea că zace totŭ secretulŭ.

In fine eşirămŭ din aceste defileurĭ strîmte, sinistre şi umede, unde ar fi ajunsŭ rostogolirea unei stâncĭ, ca să restórne locomotiva, şi unde unŭ singurŭ glonţŭ trimisŭ de o mână dibace şi sigură ar fi pututŭ ucide pe maşinistulŭ totŭ aşa de uşorŭ, ca şi uliulŭ unŭ porumbŭ, peste care se aruncă fără de veste.

Trecurămŭ pe lângă Ceprano, ultima staţiune dela frontieră, şi ne luarămŭ adio dela ultimulŭ geandarmŭ alŭ statului papalŭ şi alergamŭ cu o iuţélă ameţitóre printr'o vale frumósă şi bogată, în care deja înfloreau persecii, pe când viţa de viă îşĭ desfăcea ramurile sale cele verḑĭ, carĭ se încolăceau pe crăcile ulmilorŭ. Totulŭ era atâtŭ de viоiŭ, atâtŭ de plină de viéţă, începêndŭ dela părĕulŭ cristalinŭ, care cu iuţéla unui rîu de munte şerpuia în cotiturĭ pitorescĭ printre viile cele binecultivate, şi până la locuitorii veselĭ, carĭ în costumulŭ lorŭ pestriţŭ curăţiau viile şi sĕmĕnau mălaiulŭ celŭ galbinŭ, ce în curêndŭ avea sĕ-şĭ înalţe cotorulŭ sĕu.

Repede mergeamŭ mai departe cu o iuţélă din ce în ce mai mare. Indĕrĕtulŭ nostru se aflau munţii sĕlbaticĭ şi întunecoşĭ cu forma lorŭ fantastică şi cu văgăunile lorŭ misteriόse, ér înaintea nóstră înfloria şi înverḑia valea cea bogată, întinḑêndu-se mai departe, din ce în ce luminată mai tare de sóre; se părea, că totŭ pericolulŭ a trecutŭ, privirile *Bersaglierilorŭ* perdeau din ce în ce espresiunea lorŭ bănuitóre, preotulŭ îşĭ băgase cartea în buzunarŭ şi perechia amorósă îşĭ venì întru atâta în fire, încâtŭ putù sĕ adune sutele de mărunţişurĭ şi sĕ deschidă unŭ coşŭ cu mâncare, ceea ce-mĭ dovedì, că suntŭ decişĭ sĕ nu trăéscă numai cu amorulŭ.

Dér tocmai în momentulŭ acela, când *Bersaglierii* îşĭ puseră puşca la o parte, se auḑì unŭ strigătŭ, care predominà totulŭ. Ómenii pe câmpŭ făceau semnŭ cu pălăria şi strigau ca şi când ar fi datŭ necuratulŭ în ei, păstorii alergară din locurile lorŭ şi treceau ca nisce umbre pe dinaintea ferestrelorŭ cupeului; larma şi sgomotulŭ crescea din ce în ce mai tare, se auḑiau strigătele de spaimă de prin vagóne, amestecate cu strigătele şi înjurăturile personalului şi în mijloculŭ acestei vălmăşelĭ enorme sunară signalele de alarma aşa de puternicŭ, încâtŭ nu era mirare, că trenulŭ se oprì gâfăindŭ şi sforăindŭ, ca şi unŭ calŭ, pe care-lŭ oprescĭ deodată din góna mare.

Era şi timpulŭ supremŭ. Décă mai mergeamŭ încă vre-o 500 de paşĭ, amŭ fi ajunsŭ în mijloculŭ rĕmăşiţelorŭ trenului de dimineţă, care zăcea sdrobitŭ pe şinĭ, ca o massă de ruine, sdrobită şi împrăşciată într'o distanţă mai bine de 100 de paşĭ. Nu voi uita nicĭodată tabloulŭ ce mi-se înfăţişà privirilorŭ mele înspăimântate, când la lumina unui sóre strălucitorŭ de primăvéra, trecui dealungul trenului sfărîmatŭ. Locomotiva zăcea la pămêntŭ cu urloiulŭ frântŭ, care întrase adêncŭ pe sub bârnele şinilorŭ, ér la rótele de dindărătŭ atârnau resturile cazanului, împrejurulŭ căruia se aflau rămăşiţe de cărbunĭ de pétră împrăsciate în tóte părţile. Apoi urma trenulŭ însu şĭ. Elŭ se asĕmĕna, — óre cu ce se asĕmĕna mai multŭ? Se putea asĕmĕna cu unŭ şirŭ de cutii de Nürnberg puse de nisce uriaşĭ una peste alta, erau turtite şi sdrobite şi înfăţişau o grămadă mare de ruine, ale cărorŭ bucăţĭ erau aşa de aspre şi ascuţite, încâtŭ nu stau mai pe josŭ ca corăbiile isbite de cóstele stâncóse ale ţĕrmurilorŭ mărei. Peste totŭ zăceau, ca şi când ar fi căḑutŭ din cerŭ, frânturĭ de sticle, cercevele de uşĭ şi părţĭ din maşină; în totŭ loculŭ uşĭ îndoite, rotĭ sfărmate, bârnele de sub şinĭ scóse afară, vagóne de marfă, cărora le rĕmăsese numai partea inferióră, peste totŭ pustiătate, mórte şi periciune şi tóte acestea, până la celŭ din urmă lucru, luminate de raḑele sórelui din Aprile.

Cu dreptŭ cuvêntŭ îmĭ gratulam, că am dormitŭ astă-nópte, de am scăpatŭ trenulŭ acesta. Nu se vedea nicĭ unŭ pasagerŭ, care sĕ fi venitŭ cu trenulŭ acesta. Bagagele zăceau dealungulŭ şinelorŭ apărate fiindŭ de *Bersaglierii*, carĭ nu-mĭ deteră altă lămurire, decâtŭ că s'a întêmplatŭ *„unŭ accidente“* — ceea ce era unŭ rĕspunsŭ de prisosŭ.

Abia după ce mĕ apropiasemŭ de locomotiva sdrobită, observaiu unŭ omŭ, care sta la marginea şanţului, ocupatŭ cu luarea unei schiţe a trenului derailatŭ.

partidŭ, obligamentulŭ *de a nu merge la adunarea deputaţilorŭ din Zara, orĭ la Reichsrath-ulŭ din Viena, ci la adunarea provincială din Agram.* (Aplause sgomotóse.) In modulŭ acesta se va puté mai uşorŭ efeptuì uniunea. Dalmaţia nu e întreţinută de alţii, cum nu e nicĭ Croaţia. Dalmaţia fŭ osândită la pasivitate în urma vitregei politice economice şi miliónele cele multe, ce le jertfesce Croaţia în totŭ anulŭ pentru trebuinţele Ungariei, s'ar puté folosì cu îmbelşugare pentru întreţinerea Dalmaţiei.

Afară de dr. Frank mai vorbiră în acestŭ sensŭ încă alţĭ patru-spre-ḑece inşĭ, carĭ între sgomotóse aplause au solicitatŭ uniunea Dalmaţiei cu Croaţia. La propunerea lui David Starcevicĭ s'a trimisŭ din banchetŭ următórea telegramă la redacţiunea ḑiarului „Narodni Listi" din Praga:

„Croaţii adunaţĭ în Agramŭ din tóte unghiurile ţĕrei şi în deosebĭ şi din Dalmaţia întru onórea poetului Cacicĭ; în unanimitate şi cu mare însufleţire salută pe surora naţiune cehă, pe acea naţiune, care de-o-potrivă cu naţiunea croată stă perseverantŭ pe principiulŭ de dreptŭ: de a-şĭ apĕra libertatea naţiunei sale şi a respecta libertatea altorŭ naţiunĭ. Acéstă resoluţiune fŭ luată în unanimitate şi între aplause sgomotóse, la propunerea lui David Starcevicĭ. In numele adunărei Dr. Frank, presidentŭ".

Acestŭ banchetŭ, la care au luatŭ parte vr'o 600 de inşĭ, s'a sfêrşitŭ abia târḑiu după mieḑulŭ nopţii.

Raportŭ generalŭ

alŭ comitetului Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ despre activitatea sa în decursulŭ anului 1890.

Onorată adunare generală!

Voindŭ a satisface prescriselorŭ § lui 32 lit. g din statute şi conclusului adunării generale din anulŭ 1882 dela Dejŭ pt. prot. 33, comitetulŭ instituitŭ în adunarea generală din anulŭ 1889 dela Făgăraşŭ, îşĭ ia voiă a presentă onoratei adunărĭ generale unŭ raportŭ despre activitatea sa în timpulŭ dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvre 1890.

I.

Despre şedinţe.

Conformându-se prescriselorŭ §-lui 30 al. 1 din statute, comitetulŭ a ţinutŭ şi în anulŭ de gestiune 1890 în tótă luna câte-o şedinţă, şi fiindcă şi în anulŭ acesta a obvenitŭ casurĭ de urgenţă, în unele lunĭ elŭ s'a vĕḑutŭ necesitatŭ a se întruni în câte două şi chiar în câte trei şedinţe, ţinêndŭ astfelŭ cu totulŭ 20 şedinţe: 13 înainte de adunarea generală din Reghin şi 7 după acéstă adunare.

In şedinţele sale, comitetulŭ a fostŭ cu neocurmată atenţiune la împlinirea datorinţelorŭ, ce i le impunŭ prescrisele §-lui 32 din statute, căutândŭ a susţiné vaḑa şi a promova interesele Asociaţiunei. Elŭ a făcutŭ la timpŭ disposiţiunile pentru esecutarea concluselorŭ adunării generale din anulŭ 1890 şi a luatŭ mĕsurĭ de lipsă pentru folosirea sumelorŭ votate în budgetŭ cu privire la administraţiune, la sprijinirea de studenţĭ şi învĕţăcei de meserii, la edarea organului asociaţiunei precum şi la susţinerea şcólei de fete resolvindŭ în acelaşĭ timpŭ şi curenţiile intrate.

1. Stipendiile şi ajutórele conferite în anii premergĕtorĭ s'au lăsatŭ, până la anulŭ, în folosirea respectivilorŭ stipendiştĭ şi ajutoraţĭ, carĭ n'au terminatŭ încă cursulŭ învĕţăturei, dér au doveditŭ progresŭ îndestulitorŭ şi purtare morală corĕspunḑĕtóre Unŭ singurŭ stupendiu a venitŭ în vacanţă în decursulŭ anului 1890, anume stipendiulŭ din fundaţiunea „Rîurénŭ", pentru care s'a escrisŭ la timpulŭ sĕu concursŭ, fiindŭ oferitŭ unuia dintre tinerii însemnaţĭ în conspectulŭ alăturatŭ sub ·/₁ la acestŭ raportŭ.

a) Stipendiulŭ de 100 fl. menitŭ pentru tinerĭ cu preferinţă din munţii apusenĭ ai Transilvaniei, carĭ arŭ voi a se perfecţiona în o măestriă de lemnăriă mai desvoltată, care stipendiu se votase condiţionatŭ învĕţăcelului Florentinŭ Corcheşŭ, s'a pututŭ libera în decursulŭ anului 1890, după-ce numitulŭ tînĕrŭ a corĕspunsŭ pe deplinŭ cerinţelorŭ.

b) Mulţumită onoratei adunărĭ generale din anulŭ 1890 a acţionarilorŭ institutului de creditŭ şi economii „Albina" în Sibiiu, comitetulŭ a fostŭ în posiţiă a vota şi pentru anulŭ şcolarŭ 1890/91 stipendii de câte 50 fl. v. a. la 10 respective 11 eleve de părinţĭ mai sĕracĭ, carĭ eleve au fostŭ adăpostite în internatulŭ împreunatŭ cu şcóla civilă de fete a Asociaţiunii.

2. In ceea-ce privesce esecutarea concluselorŭ luate în adunarea generală din anulŭ 1890, comitetulŭ îşĭ ia voia a schiţa starea lucrului după cum urméză:

a) Insărcinărĭ primite de a se îngriji, „ca casa din lăsămêntulŭ fericitului Avramŭ Iancu sĕ fiă locuibilă şi locuită", comitetulŭ a satisfăcutŭ aşa, că a dispusŭ a se introduce tóte reparaturile de lipsă. Tóte incercările comitetului, de a-şĭ închiria acéstă casă au rĕmasŭ fără resultatulŭ doritŭ şi acésta din lipsă de chiriaşĭ în partea locului. In timpulŭ din urmă s'au iniţiatŭ pertractărĭ seriόse pentru vinderea realităţilorŭ din lăsămêntulŭ Avramŭ Iancu; succeḑêndŭ numitele pertractărĭ, comitetulŭ va afla arangiamentele de lipsă, ca casa, care nu póte forma objectŭ de vindere, sĕ fiă locuită şi astfelŭ ferită de ruinare. Amintimŭ la acestŭ locŭ, că causa lăsămêntului de sub întrebare e acum deplinŭ limpeḑită.

b) Ce privesce însărcinarea primită, de a iniţia o legătură câtŭ mai strînsă între deosebitele părţĭ ale corpului Asociaţiunĭ şi prin luctarea într'acolo, ca pe viitorŭ deosebitele despărţĕminte să fiă representate la adunările generale ale Asociaţiunĭ celŭ puţinŭ prin câte doi membri din sinulŭ lorŭ, comitetulŭ nu a întârḑiatŭ a o aduce în deplinire, adresându-se de cutimpŭ către tóta organele Asociaţiunii şi, mânecândŭ dela enunciaţiunile celora mai multe despărţĕminte făcute în materia acésta, elŭ crede, că ideia representărĭĭ arătate se va popularisa din ce în ce totŭ mai multŭ.

c) Comitetulŭ a fostŭ mai departe însărcinatŭ să esecute conclusulŭ adunărĭĭ generale de cuprinsulŭ: ca din sumele de câte 1000 fl. votate pentru anii 1890 şi 1891 în scopulŭ înavuţirĭĭ literaturĭĭ nóstre şi îndeosebĭ încuragierĭĭ şi a desvoltărĭĭ literaturĭĭ menite pentru poporŭ, să premieze şi să tipărescă scrierĭ şi broşurĭ întogmite anume pentru pororŭ din agricultură, higienă, etc., avêndŭ acele broşurĭ a forma „biblioteca poporală a Asociaţiunĭĭ transilvane". In scopulŭ esecutărĭĭ acestui conclusŭ, după cumpănire seriόse, comitetulŭ a aflatŭ a escrie deocamdată ca de începutŭ concursŭ la premiĭ pentru cele mai bune lucrărĭ asupra următórelorŭ dóue teme: „*Economia nóstră după comasare*", şi „*Higiena copilului dela nascere până la anulŭ alŭ 7-lea alŭ etăţii*", apoi la unŭ premiu pentru cea mai bună culegere de poesii, bazme (poveştĭ) şi datine poporale alese şi până acum nepublicate. Totŭ în scopulŭ arĕtatŭ a destinatŭ comitetulŭ suma de 400—500 fl. v. a. pentru a premia din ea cele mai bune studii scientifice, ce 'i se vorŭ presenta asupra unorŭ teme alese liberŭ de autorĭ din ramulŭ istoricŭ, séu epigraficŭ, séu filologicŭ, cu deosebire în ceea-ce privesc trecutulŭ şi presentulŭ poporului românŭ şi alŭ pămêntului, pe care locuimŭ. La concursulŭ escrisŭ au întratŭ în terminulŭ fixatŭ (30 Iunie a. c.) 9 lucrărĭ şi anume 5 colecţiunĭ de poesii, poveştĭ etc., 1 tractatŭ istoricŭ, 1 tractatŭ de economiă şi 2 tractate despre higiena copilului. Aceste lucrărĭ s'au datŭ spre censurare unei comisiunĭ şi comitetulŭ nu va întârḑia a se pronunţa în meritulŭ lorŭ şi a decerne eventualŭ premiile stabilite îndată-ce va primì raportulŭ comisiunii esmise, la totŭ casulŭ însĕ încă înainte de încheerea anului curentŭ.

3. Totŭ la acestŭ titlu se cuvine sĕ Vĕ raportămŭ despre o cestiune de cea mai mare importanţă pentru noi.

La 4 Augustŭ 1890 comitetulŭ Dvóstră a fostŭ surprinsŭ prin scirea, că inginerulŭ *Ioanŭ Olténŭ*, de nascere din Cojocna în Transilvania, mortŭ în aceeaşĭ ḑi în Galaţĭ, în România, a lăsatŭ prin testamentŭ Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ unŭ legatŭ de 100.000 lei, ér la 9 Septemvrie 1890 acestŭ comitetŭ a fostŭ în plăcuta posiţiune a constata, că, mulţumită energicei întrevenirĭ a preşedintelui George Bariţiŭ, legatulŭ a întratŭ la cassa Asociaţiunii deja la 24 Augustŭ 1890, după detragerea competinţei erariale de 9% şi a altorŭ spese, în suma de 90.000 lei în hârtii de valóre, rentă cu 5% în aurŭ.

Testamentulŭ, pe basa căruia ne-amŭ declaratŭ, că primimŭ legatulŭ, conţine următórele condiţiunĭ:

a) venitulŭ capitalului testatŭ pe celŭ dintêiu anŭ după mórtea testatorelui sĕ se distribue între nepoţii acestuia;

b) venitulŭ capitalului numitŭ pe anulŭ alŭ doilea şi cei următorĭ sĕ se întrebuinţeze aşa, ca 50% sĕ se capitaliseze, 40% sĕ se cheltuiéscă „pentru învĕţătura poporului românŭ propriu ḑisŭ gr. or. şi gr. cat. în Transilvania", ér restulŭ de 10% sĕ se distribue în modŭ egalŭ şcólei greco-orientale şi celei greco-catolice din opidulŭ Cojocna, loculŭ natalŭ alŭ testatorelui. Venitulŭ menitŭ pentru nepoţii testatorelui a întratŭ deja la cassa Asociaţiunii şi se va da destinaţiunii lui îndată ce se vorŭ fi eruatŭ în modŭ esactŭ aceia, cărora li-se cuvine, ceea ce preşedintele Asociaţiunii, d-lŭ G. Bariţiŭ, în calitate de esecutorŭ testamentarŭ, a şi iniţiatŭ şi o urmăresce cu cunoscuta-i energiă. Cu 1 Octomvre a. c. venitulŭ acestui legatŭ se va puté preda propriei destinaţiunĭ. Scopurile speciale, pentru carĭ vorŭ avé sĕ se folosécă cele 40%, se vorŭ fixa mai de aprópe în „actulŭ fundaţionalŭ", care este în lucrare.

Este vrednicŭ de deosebita nóstră recunoscinţă acela, care, deşi departe cu trupulŭ de ai sĕi, cu sufletulŭ este şi trăiesce în mijloculŭ lorŭ. Fericitulŭ Ioanŭ Olténŭ a fostŭ departe de noi cu trupulŭ, cu sufletulŭ însĕ a fostŭ, a simţitŭ şi vieţuitŭ cu noi, dovadă nobila sa faptă, prin care şĭ a ridicatŭ unŭ monumentŭ neperitorŭ în inimele nóstre.

4. Totŭ aci e loculŭ sĕ Vĕ notificămŭ şi o altă faptă generósă, ce privesce de aprópe Asociaţiunea nóstră şi e înrudită cu cea espusă la punctulŭ precedentŭ. D-lŭ Dr. Aureliu Maniu, notarŭ publicŭ reg. în Oraviţa, care în anulŭ acesta a petrecutŭ mai multe ḑile în Sibiiu şi a cercetatŭ între altele şi şcóla Asociaţiunii, satisfăcutŭ de cele ce le-a vĕḑutŭ la acestŭ institutŭ, s'a oferitŭ a contribui, până când va fi în viéţă, pe fiă-care anŭ cu suma de 200 fl. v. a. la susţinerea şcólei. Suma acésta până când va cere trebuinţa, va fi a se distribui ca ajutóre de 50, 100 séu 200 fl. v. a. între eleve interniste de părinţĭ mai lipsiţĭ séu cu familiă mai numĕrósă, ér când astfelŭ de ajutóre nu vorŭ mai fi necesare, numita sumă se va întrebuuinţa spre alte scopurĭ ale şcólei. Donatorulŭ nu şĭ-a reservatŭ nicĭ unŭ dreptŭ. Banii vorŭ întra la cassa Asociaţiunii în fiă-care anŭ deodată, înainte de 1 Septemvre. — Comitetulŭ luândŭ la timpulŭ sĕu actŭ de acéstă faptă nobilă, şĭ-a esprimatŭ mulţămita sa faţă cu generosulŭ donatorŭ, d-lŭ Dr. Aureliu Maniu, şi a hotărîtŭ sĕ se facă notificare şi onoratei adunărĭ generale a Asociaţiunii, ceea ce prin acésta ne grăbimŭ a împlini.

5. Ca de încheiere la acestŭ titlu ne luămŭ voia a Vĕ face împărtăşire şi despre o altă hotărîre a comitetului D-vóstră, luată în decursulŭ timpului, despre care vĕ raportămŭ. Incă în primii anĭ ai esistenţei Asociaţiunii transilvane oferise d-lŭ septemvirŭ în pens., Ioanŭ cav. de Puşcariu, acestei Asociaţiunĭ spre publicare o colecţiune de documente importante pentru istoria nóstră. Comitetulŭ D-vóstră, revenindŭ în decursulŭ anului asupra acelui ofertŭ, l'a primitŭ şi a dispusŭ succesiva tipărire a colecţiunii, aşa ca aceea sĕ se pótă termina în decursŭ de 5—6 anĭ. In vederea, că colecţiunea de sub întrebare este şi ea o lucrare din cadrulŭ acelorŭ lucrărĭ, pe carĭ le prevede pentru premiare conclusulŭ adunării generale a Asociaţiunii din anulŭ trecutŭ, prin care s'a votatŭ suma de 1000 fl., comitetulŭ a hotărîtŭ, ca spesele de tiparŭ ale colecţiunii sĕ se acopere succesive din suma numită de 1000 fl. v. a., avêndŭ a se osebi din acésta în scopulŭ arĕtatŭ în decursŭ de 5—6 anĭ în fiă-care anŭ câte 250—300 fl. v. a. Colecţiunea se află sub presă; tomulŭ I. va apăré în curêndŭ. (Va urma.)

Elŭ era încă în flórea vêrstei, avea o faţă pârlită tare de sóre şi bine pronunţată, a cărei parte superióră era adumbrită de o pălăriă ascuţită de pâslă, care dimpreună cu giantea de pictorŭ, trădau pe artistulŭ.

Era interesantŭ, cum putea elŭ sĕ desemneze, avêndŭ braţulŭ stângŭ legatŭ în bandagiu, ér pe fruntea sa bine formată se vedea unŭ plasture de o dimensiune nu tocmai mică.

— „Erai în trenulŭ de diminéţă?" îlŭ întrebaiu, uitându-mĕ peste umerii sĕi şi observêndŭ o schiţă fórte reuşită a întregei catastrofe.

— „Da", rĕspunse elŭ, fără sĕ se întórcă. „Mĕ aflam din nefericire acolo."

Indată-i recunoscuiu vocea. Era Turminoff, unŭ pictorŭ rusŭ, cu care de multe-orĭ mâncasem împreună în „*Quatro Nazioni*", unŭ restaurantŭ romanŭ bine cunoscutŭ.

— „Cum ţi-e posibilŭ, sĕ ai atâta linişte sufletéscă, ca sĕ desemnezĭ o privelisce atâtŭ de înspăimântătóre, décă chiar D-ta ai fostŭ părtaşŭ la acéstă nenorocire?" strigaiu uimitŭ.

Turminoff se ridică, aruncă schiţa la o parte şi-mĭ strânse cu putere mâna întinsă. Avea lacrimĭ în ochĭ, nu plângea, dér cu tótă resistenţa sa se rostogolea câte o lacrimă una după alta pe obrajii sĕi pârliţĭ de sóre şi dispăreau în barba sa stufósă.

„Sunt copilŭ", ḑise elŭ „credém că aşĭ fi pututŭ fi liniştitŭ, acum vĕdŭ însĕ, că mâna-'mĭ tremură, când aceste 40 de vagóne se isbiră unulŭ de altul cu o iuţélă de ḑece minute pe secundă. Se părea, că s'a crepatŭ pămêntulŭ sub picióréle nóstre; din acéstă causă devii puţinŭ nervosŭ, şi acum fiindŭ-că vĕdŭ unica faţă cunoscută şi simţindu-mĕ ţépănŭ afară de câteva contusiunĭ micĭ — acum vĕdŭ în ce pericolŭ mare mĕ aflam." Apoi deschiḑêndu-şĭ cutia îşĭ băgă schiţa înăuntru şi şoptì cu o voce tremurândă de emoţiune.

„Acésta e pentru femeia mea, care trăiesce cu trei copii în Riga, ea trebue sĕ afle ce e de vĕḑutŭ în „*la bella Italia.*"

Cu aceste cuvinte ridicându-se, îi puseiu mantaua pe umerĭ şi acum era elŭ érăşĭ Turminoff de mai înainte, veselŭ şi plinŭ de tinereţe, cu surîsulŭ îndrăsneţŭ şi cu figura bărbătéscă, pe care atâtŭ de bine-'lŭ cunosceamŭ din escursiunile nóstre din munţĭ şi din Campagna romană.

„Cum s'a întêmplatŭ nenorocirea acésta îngrozitóre?" întrebaiu după o mică pausă.

„Cum?" strigà elŭ, „ce încă nu scii aceea, ce fiă-care copilŭ de ţĕranŭ scie? —Vino cu mine şi-ţĭ voiu spune cum s'a întêmplatŭ".

Ḑicêndŭ acestea mĕ duse la locomotiva resturnată, se vîrî sub dênsa, şi după ce scormoni puţinŭ pămêntulŭ ḑise:

„Veḑĭ acéstă şină, care e cu totulŭ scósă dintre bârnele acestea. Nu veḑĭ, că e tăiătă aşa de finŭ cu pila, ca şi când ar fi tăiat'o cu cuţitulŭ. Locomotiva cu tótă greutatea ei s'a băgatŭ de câţĭva coţĭ în pămêntŭ, întrandŭ apoi în temelia de pétră, care o sfărâmà în mii de bucăţĭ. Pe urmă, locomotiva se rĕsturnà. Décă vrei sĕ te încredinţezĭ, că acésta a fostŭ plănuită, privesce stêlpii de telegrafŭ şi apoi spune-mĭ, óre planulŭ acesta nu a fostŭ de o rară viclenià?"

(Va urma.)

Proprietarŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ interimalŭ:
Gregoriu Maiorŭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ.

din 31 Augustŭ st. n. 1891

	Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	9 32		9 35
Argintŭ românescŭ	9 27	„	9.32
Napoleon-d'orĭ	9.32	„	9.35
Lire turcescĭ	10 48	„	10.53
Imperialĭ	9.46	„	9 51
Galbinĭ	5 40	„	5.45
Scris. fonc. „Albina“ 6%	102 —	„	—.—
„ „ „ 5%	99.50	„	100.—
Ruble rusescĭ	116.—	„	117.—
Mărcĭ germane	57.50	„	57 80

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa din Viena.

din 29 Augustŭ a. c. 1891

Renta de aurŭ 4%	102.65
Renta de hârtiă 5%	100 30
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	116.25
dto argintŭ	98.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [1-ma emisiune]	—.
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisiune]	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	112.—
Bonurĭ rurale ungare	10.60
Bonurĭ croato-slavone	104.70
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	139.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	130 25
Renta de argintŭ austriacă	90.40
Renta de hârtiă austriacă	90.20
Renta de aurŭ austriacă	110 50
Losurĭ din 1860	135.65
Acţiunile băncei austro-ungare	1012.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	324.—
Acţiunile băncei de creditŭ austr	273.25
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.59
Napoleon-d'orĭ	9.3' ½
Mărcĭ 100 împ. germane	57 80
Londra 10 Livres sterlinge	117 55

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugăm pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţĭ, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei“, precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

Administraţ. „Gaz. Trans.“

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . 6 fl. —
Pe unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

Pe trei lunĭ. . . . . 10 fr.
Pe şése lunĭ . . . . 20 fr.
Pe unŭ anŭ. . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anŭ. . . . . 2 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . 1 fl. —
Pe trei lunĭ . . . . 50 cr.

Pentru România şi străinătate:

Pe anŭ. . . . . 8 francĭ.
Pe şése lunĭ . . . . 4 francĭ.
Pe trei lunĭ . . . . 2 francĭ.

Abonamentele se facŭ mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate poştale.**

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arăta şi poşta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniile orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 20 Iulie 1891.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelератŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelератŭ
Viena	10.50	8.—		3.25
Budapesta	8.30	1.50	5.50	9.15
Szolnok	11.38	3.57	9.22	11.19
P. Ladány	2.12	5.51	11.53	12.57
Oradea-mare	3.53	7.06	1.50	2.12
	4.—	7.13	2.24	2.19
Mezö-Telegd	4.39	7.43	3.03	2.49
Rév	5.22	8.18	3.46	3.26
Bratca	5.45		3.57	
Bucia	6.05	8.51	4.29	
Ciucia	6.31	9.07	4.55	4.21
Huedin	7.12	9.37	5.34	4.55
Stana	7.29		5.51	
Aghiriş	7.49		6.12	
Ghirbău	8.01		6.25	
Nădĕşel	8.14		6.39	5.47
Cluşiu	8.29	10.37	6.56	6.—
	8.46	11.10	8 20	6.18
Apahida	9.03	11.28	8 45	6.34
Ghiriş	10.12	12.38	10.21	7.34
Cucerdea	10 37	1.14	11.09	7.57
Uióra	10.56	1.21	11.17	
Vinţul de sus	11.04	1.29	11.26	
Aiudŭ	11.28	1.54	11.54	8.22
Teiuşŭ	11.45	2.13	12.18	8.38
	12.13		12.58	8.43
Crăciunelŭ	12.44		1.34	
Blaşiu	12.59		1.51	9.14
Micăsasa	1.35		2.29	
Copşa mică	1.51		2.48	9 48
	2.12		3.03	9.50
Mediaşŭ	2.31		3.26	10.06
Elisabatopole	3.04		4.07	10.28
Sighişóra	3 46		4.49	11.04
Haşfalĕu	4.04		5.35	11.19
Homorodŭ	5.26		7.23	12.27
Augustinŭ	6.10		8.09	12.58
Apaţa	6.41		8.43	1.15
Feldióra	7.17	Tren de persóne	9.18	1.35
Braşovŭ	8.—		10.05	2.09
		12.20		2.19
Timişŭ		1.41		3.01
Predealŭ		2.26		3.31
Bucurescĭ		8.50		9.30

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ accelератŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelератŭ	Trenŭ de persón.
Bucurescĭ	7.35		8.50	
Predealŭ	1.12		5.16	
Timişŭ	1.42		5.57	
Braşovŭ	2.18	4.20	6.58	
	2.48	5.07		7.23
Feldióra	3.19	5.42		8.03
Apaţa	3.40	6.09		8.37
Augustinŭ	3.56	6.55		9.04
Homorodŭ	4.29	8.23		9.46
Haşfalĕu	5.34	8.53		11.03
Sighişóra	5.54	9.31		11.29
Elisabetopole	6.21	10.09		12.06
Mediaşŭ	6.42	10.31		12.37
Copşa mică	6 55	10.47		12.53
	6.57	11.06		1.18
Micăsasa		11.42		1.39
Blaşiu	7.31	11.57		2.13
Crăciunelŭ		12.28		2.27
Teiuşŭ	8.—	1.08	1.25	2.49
	8.07	1.35	1.50	3.47
Aiudŭ	8.24	2.05	2.12	4.07
Vinţul de sus		2.13	2.19	4.28
Uióra		2.31	2.39	2.34
Cucerdea	8.54	3.18	3.15	4.52
Ghirişŭ	9.23	4.45	4.32	5.26
Apahida		5.14		6.34
Cluşiu	10.45	6.08	4.53	6.52
	11.01	6.29	5.30	7.40
Nădăşelŭ		6.47	5.47	8.—
Ghîrbău				8.15
Aghireşŭ		7.02	6 11	8.29
Stana	12.17	7.28		8.53
B. Huiedin	12.47	7.47	6.43	9.12
Ciucia		8.25	7.12	9.51
Bucia		8.51		10.06
Bratca	1.26	9.10	7.51	10.23
Rév		9.30		10.42
Mezö-Telegd	1.52	10.07	8.17	11.17
Oradea mare	2.18	10.44	8.42	11.51
	2.25	11.04	8.47	12.09
P. Ladány	3.46	1.16	10.09	2.24
Szolnok	5.26	3.31	11.51	4.47
Budapesta	7.30	6.35	1.55	8.40
Viena	1.40	1.40	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelератŭ	Trenŭ de persón.
Viena	10.50	8.—	3.25
Budapesta	8.15	1.50	9.50
Szolnok	11.14	3.57	1.05
Aradŭ	3.45	6.52	5.24
	4.30	T. d. per. 2.20	5 46
Glogovaţŭ	4.42	2.34	5.57
Gyorok	5.03	3.05	6.19
Paulişŭ	5.14	3.23	6.30
Radna Lipova	5.32	3.39	6.48
Conop	5.56		7.12
Bêrzava	6.12		7.27
Soborşinŭ	6.58		8.07
Zamŭ	7.26		8.33
Gurasada	7.52		8.57
Ilia	8.08		9.13
Branicica	8.26		9.29
Deva	8.52		9.53
Simeria (Piski)	9.50		10 19
Orăştia	10.16		10.50
Şibotŭ	10.36		11.16
Vinţ. de josŭ	11.—		11.44
Alba Iulia	11.26		12.06
Teiuşŭ	11.53		12.38

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelератŭ	Trenŭ de persón.
Teiuşŭ	3.09		1.39
Alba Iulia	3.50		2.19
Vinţ. de josŭ	4.09		2 36
Şibotŭ	4.52		3.03
Orăştia	4.55		3.30
Simeria (Piski)	5.23		4 17
Deva	5.59		4.33
Branicica	6.24		4.55
Ilia	6.49		5 17
Gurasada	7.—		5.28
Zamŭ	7.28		5.53
Soborşinŭ	8.03		6.24
Bêrzava	8.54		7.02
Conopŭ	9.10		7.17
Radna Lipova	9.44	5.14	7.46
Paulişŭ	9.58	6 01	7.57
Gyorok	10.11	6.20	8 08
Glogovaţŭ	10.34	6.49	8.30
Aradŭ	10.46		8.40
	11.18	8.24	9.05
Szolnok	4.15	11.51	2.21
Budapesta	7.20	1 55	5.50
Viena	6.05	7.20	1.40

Simeria (Piski) Petroşenĭ

Simeria	6.—	10.35	4.22
Streiu	6.35	11.26	4.58
Haţegŭ	7.21	12.23	5.42
Pui	8.06	12.—	6.36
Crivadia	8.47	2.23	7.24
Baniţa	9.21	3.19	8.04
Petroşenĭ	9.45	4.—	8.36

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	6.—	10.50	6.20
Baniţa	6.41	11.40	6.54
Crivadia	7.19	12.19	7.20
Pui	7.57	1.05	7.51
Haţegŭ	8.36	1.54	8 25
Streiu	9.18	2.49	9.01
Simeria	9.52	3.27	9.35

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.15	11.30	7.15
Vinga	7.32	12.47	8.04
Timişóra	8.42	2.04	8.57

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.20	1.11	5.05
Vinga	7.21	2.46	6.40
Aradŭ	8.03	3.50	7.50

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.48	10.35	3.40	10.20
Turda	8.08	10.55	4.—	10.44

Turda—Ghirişŭ

Turda	4.50	9.30	2.30	8.50
Ghirişŭ	5.10	9.50	2.50	9.10

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	4.30	11.25
Odorheiu	7.21	2.11

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8 15	3.15
Sighişóra	10.52	6.10

Careii-marĭ—Zelău

Careii-marĭ	5.50
Zelău	11.—

Zelău—Careii-marĭ

Zelău	1.56
Careii-marĭ	6.48

Mureşŭ-Ludoşŭ—Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagu-Budatelicŭ	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa—Mureşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	1.16
Ţagu-Budctelicŭ	4.15
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa mică	3.—	10.47	7.10
Şeica-mare	3.31	11.27	7.43
Loamneş	4.15	12.08	8.27
Ocna	4.46	12.38	8.59
Sibiiu	5.10	1.—	9.23

Sibiiu—Copşa-mică

Sibiiu	7.35	4.34	10.17
Ocna	8 02	4.58	10 43
Loamneş	8.30	5.25	11.09
Şeica-mare	9 05	5.55	11.40
Copşa mică	9.34	6.20	12.05

Cucerdea-Oşorheiu-R.-săs.

Cucerdea	2.50	8.20	2.41
Ludoş	3 34	9.11	3.27
Oşorheiu	5.20	11.17	5.14
	5.35		5.36
Regh.-săs.	7.10		7.15

Regh.-săs.-Oşorh.-Cucerdea

Regh.-săs.		8.—	8.15
Oşorheiu		9.35	9.53
	5.21	5.54	10.20
Ludoş	6.58	7.41	12.06
Cucerdea	7.47	8.25	12.50

Simeria (Piski)—Hunedóra

Simeria (Piski)	10.50	4.40	9.16
Cerna	11.13	5.03	9.34
Hunedóra	11.48	5.38	9.58

Hunedóra—Simeria (Piski)

Hunedóra	4.46	2.32	7.22
Cerna	5.11	3 —	7.50
Simeria	5 28	3.20	8.10

Braşov—Zêrnescĭ

Braşov	5.45	4.55
Zêrnescĭ	7.26	6.36

Zêrnescĭ—Braşov

Zêrnescĭ	8.—	8.20
Braşov	8.24	9.44

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii grόse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.